

ILLUSTRASJON: INGRID MARTINE BELGAU 8 1/2 ÅR

Pappa får ny familie

At pappa får ny kone og nytt barn er ikke nødvendigvis negativt for den førstefødte.

MIN TIDLIGERE SAMBOER og jeg har et barn sammen. Hun er seks år og skal begynne i 2. klasse til høsten. Vi gikk fra hverandre da hun var fire år. Oppbruddet og tiden etterpå har gått bra for vår datter. Vi har klart å samarbeide godt, og hun bor en uke hos faren og en uke hos meg. Vi er blitt enige om å fortsette å bo i samme skolekrets.

Faren hennes har nå en ny samboer. Hun har ingen barn fra før. Datteren min og hun går godt overens. Jeg har også møtt henne et par ganger, og vi har slått av en prat. Men siden det nå har dukket opp en «ny situasjon», har jeg begynt å bekymre meg. Hun og min tidligere samboer har planer om familieførelse. Da lurer jeg på om det ville være bedre for datteren min å ha ett hjem fremover

– for eksempel ved å fordele samværet 60/40? Og ville det lønne seg å være litt føre var og forberede henne nå, før den nåværende ordningen viser seg å bli for stressende for datteren min og for krevende for min tidligere samboer?

Jeg vet at det ikke eksisterer noen fasitsvar, men har du noen råd eller erfaringer med slike problemstillinger?

Svar: Datteren din tilhører en historisk ny gruppe barn som vi kaller «delebarn». Selv om vi har kjent fenomenet i nesten 30 år i de nordiske landene, eksisterer det ingen forskning som jeg anser som pålitelig. Det tror jeg først den blir når forskerne får mulighet til å snakke med et høyt antall av

Barn samarbeider med foreldrene og har en ekstrem tilpasningsevne

disse barna etter at de er fylt 40–45 år. Det henger sammen med at vi mennesker har minst to «hukommelser» – den følelsesmessige og den eksistensielle.

Vi kan huske vår barndom som «lykkelig» – følelsesmessig – selv om den eksistensielt sett var ganske forferdelig. Det er ikke alltid slik, men ofte. Barns personlige og sosiale utvikling påvirkes selvfølgelig på godt og vondt av å være «delebarn». Det er det jeg kaller det eksistensielle. Det gjør alle former for oppvekst i alle slags familier. Men vi må avvente direkte vitneutsagn fra disse barna til de er blitt voksne og kan reflektere over deres liv, før vi kan vite om det eksisterer fellestrekk som har satt avgjørende spor. Vi må også vente til de selv uttaler seg om hva de anser som de viktigste fordelene og ulempe.

Barn samarbeider med foreldrene og har en ekstrem tilpasningsevne og -vilje, som ofte lurer både dem selv og omgivelsene. Dersom vi kan bevare åpenheten og fortroligheten med dem livet ut, er det bare da vi kan få vite «sannheten» om hvordan oppveksten deres ble opplevd innenfra.

For det første virker det som om du stadig har dårlig samvittighet fordi du og faren hennes ble skilt, og bruker en del krefter på å forhindre at datteren deres skal oppleve for mange negative konsekvenser på grunn av det. Det er en vakker tanke som kan føre til konstruktiv handling, hvis den vel å merke er båret av omsorg for barnet og ikke av skyldfølelse eller dårlig samvittighet. Er den motivert av skyld, blir det en lang rekke av kompensasjoner som har tvilsom verdi for et barn. Du er den eneste som kan besvare dette spørsmålet.

Ønsker overskudd. For det andre er jeg generelt litt skeptisk overfor skilte foreldres løfter om å bli boende et bestemt sted eller i en bestemt avstand. Det er i mange tilfeller sannsynligvis en fordel, sett med barnets øyne. Men det er også en voldsom hindring for ens eget liv og hverandres – spesielt når det gjelder kjærlighet og arbeid. Igjen er det en hårfin grense mellom når det er en reell gave

til barnet og når det er et offer, hvis verdi er mer enn tvilsom. Når vi spør barna, står dette fast: De ønsker først som sist at foreldrene skal ha et godt liv, et liv som de trives med og som gir det overskuddet barna har så stort behov for.

Datteren deres har nå hatt to år til å venne seg til den store forandringen som har skjedd i livet hennes. Nå er du bekymret for at hun ikke skal klare den neste store forandringen i form av nye søsken. Denne forandringen blir hverken mer eller mindre belastende om dere endrer på mønstret for hennes opphold i de to familiene. Belastningen blir kanskje ikke større enn om det samme hadde skjedd i den opprinnelige kjernefamilien. Det avhenger ikke av de konkrete forandringene, men av hvor kompetent hennes to biologiske foreldre og hennes stemor er til å stille opp.

I stedet for å uttrykke deres omsorg i strukturelle endringer, har datteren deres mye mer behov for oppmerksomhet, innlevelse og vilje til å romme hennes følelser og konflikter, uten stadig å skulle finne på løsninger. Når foreldre hele tiden vil forhindre barns «problemer» eller finne på løsninger, opplever barna logisk nok at deres indre konflikter og følelser er en belastning for foreldrene. Dette reagerer barn på ved at de enten slutter å snakke om det de opplever som vanskelig – eller de snakker konstant om alt som er vanskelig, fordi de har lært at det er måten å oppnå kontakt og nærhet på.

Jeg vet at det lyder litt rått og brutalt, men datteren deres har de foreldrene hun har. Det må hun, som alle andre barn, finne ut av og leve med. Dersom du vil forsøke å gjøre det lettere for henne, er oppskriften enkel: Sørg for at hun har en mor som gleder seg over henne, i stedet for en som bekymrer seg hele tiden. En mor som uttrykker sin kjærlighet i form av bekymring, er en belastning for alle barn. Klarer du det, vil hun føle seg fri til å komme til deg om ett år eller fem og selv foreslå endringer. Du har nå betalt prisen for skilsmissem i form av dårlig samvittighet i to år. Det er mer enn nok!

JESPER JUUL er dansk familierapeut, kursholder og forfatter. Han har gitt ut en rekke bøker om samliv og barneoppdragelse. Han har tidligere ledet The Kempler Institute of Scandinavia og er nå faglig leder i famlab.no. Der kan du diskutere denne artikkelen.